

Innst. 404 S

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Dokument 8:68 S (2012–2013)

Innstilling fra justiskomiteen om representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om at det etableres en ny nasjonal institusjon for menneskerettighe- ter

Til Stortinget

Sammendrag

Stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden fremmet 22. mars 2013 følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen prioritere arbeidet med å etablere en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter som tilfredsstillter kravene i Paris-erklæringen fra 1993.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at den nye nasjonale institusjonen for menneskerettigheter får tilstrekkelige og nødvendige ressurser og kapasitet.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jan Bøhler, Tore Hagebakken, Sigvald Oppebøen Hansen, Anna Ljunggren og Tove-Lise Torve, fra Fremskrittspartiet, Hans Frode Kieland Asmyhr, Ulf Leirstein, Åse Michaelsen og lederen Per Sandberg, fra Høyre, André Oktay Dahl og Anders B. Werp, fra Sosialistisk Venstreparti, Akhtar Chaudhry, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til det fremlagte represen-

tantforslaget og utenriksministeren kommentarer til dette (jf. vedlagte brev av 29. april 2013). Komiteen har merket seg at FNs generalforsamling siden 1993 har anbefalt statene å ha en nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NI) i henhold til de såkalte Paris-prinsippene. Paris-prinsippene inneholder anbefalinger om nasjonale institusjoner, blant annet for å sikre deres uavhengighet. Komiteen viser til at Norges nasjonale institusjon ved Senter for Menneskerettigheter i 2006 ble gitt en såkalt A-status, og dermed vurdert å være i fullt samsvar med Paris-prinsippene. I rapport fra mars 2011 (Sveaas-rapporten) ble det imidlertid konkludert med at tilknytningen til UiO har begrenset den nasjonale institusjonens mulighet til å ivareta rollen som overvåker og pådriver i menneskerettighetsspørsmål. I november 2012 kom anbefalingen om at SMR-NI nedgraderes til B-status. Komiteen er opptatt av at Norge fortsatt skal være en pådriver i menneskerettighetsspørsmål både nasjonalt og internasjonalt, og forutsetter derfor at regjeringen tar dette på alvor.

Komiteen har derfor merket seg at regjeringen i 2012 besluttet å opprette en arbeidsgruppe for å vurdere om dagens ordning bør endres, og om det bør etableres en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter med en annen organisasjonsform og struktur. Arbeidsgruppen ledes av Utenriksdepartementet, og har medlemmer fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Fornyings-, administrasjons- og kirke- og omsorgsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kunnskapsdepartementet. Arbeidsgruppen har nå avsluttet sitt arbeid, og komiteen har merket seg at rapporten vil bli sendt ut på alminnelig høring. Komiteen viser til at finansieringen må avklares som en del av oppfølgingen av dette arbeidet og forutsetter at regjeringen sikrer den nødvendige fremdrift.

For øvrig forslår k o m i t e e n at forslaget vedlegges protokollen.

Komiteens tilråding

K o m i t e e n har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument 8:68 S (2012–2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om at det etableres en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter – vedlegges protokollen.

Oslo, i justiskomiteen, den 4. juni 2013

Per Sandberg

leder

André Oktay Dahl

ordfører

Vedlegg**Brev fra Utenriksdepartementet
v/utenriksministeren til justiskomiteen, datert 29. april 2013****REPRESENTANT FORSLAG 8:68 S (2012-2013) – NASJONAL INSTITUSJON FOR MENNESKERETTIGHETER**

Det vises til brev til utenriksministeren av 15. april 2013 der det bes om en uttalelse til Dokument 8:68 S (2012-2013) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Borghild Tenden (V) og Trine Skei Grande (V) om at det etableres en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter.

Siden 1993 har FNs generalforsamling anbefalt statene å ha en nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NI) i henhold til de såkalte Paris-prinsippene. Paris-prinsippene inneholder anbefalinger om nasjonale institusjoner, blant annet for å sikre deres uavhengighet. I 2006 ble Norges nasjonale institusjon ved Senter for Menneskerettigheter (SMR), heretter benevnt som SMR-NI, gitt en såkalt A-status, og dermed vurdert å være i fullt samsvar med Paris-prinsippene. Per i dag har 103 av FNs medlemsstater opprettet en nasjonal institusjon for menneskerettigheter. I februar 2013 hadde 69 av disse A-status, 24 B-status (delvis i samsvar med Paris-kriteriene) og IOC-status (ikke i samsvar med Paris-kriteriene).

I 2011 innhentet Utenriksdepartementet en konsulentrapport hvor SMR-NIs ivaretagelse av rollen som nasjonal institusjon ble vurdert. I rapporten fra mars 2011 (Sveaass-rapporten) konkluderes det med at tilknytningen til UiO har begrenset den nasjonale institusjonens mulighet til å ivareta rollen som overvåker og pådriver i menneskerettighetsspørsmål i samsvar med Paris-prinsippene. I juli 2011 ble Utenriksdepartementet informert av UiO om at UiO ønsker en avvikling av funksjonen som nasjonal institusjon ved SMR. Universitets styret vedtok 12. mars 2013 at SMR avvikler sin rolle som nasjonal institusjon senest 1. juli 2014.

Gjennom en ny vurdering av Norges nasjonale institusjon i oktober/november 2011 ble det konkludert med at SMR-NI i sin nåværende form ikke oppfyller Paris-prinsippene. Det ble gitt følgende anbefalinger om veien videre: 1) igangsetting av en inkluderende konsultasjonsprosess, som også omfatter sivilt samfunn, 2) nasjonal institusjons mandat må forankres i lov/grunnlov og 3) nasjonal institusjon må være uavhengig og ha nødvendige ressurser og kapasitet. I november 2012 kom anbefalingen om at SMR-NI nedgraderes til B-status.

Regjeringen besluttet på denne bakgrunn i august 2012 å opprette en arbeidsgruppe for å vurdere om dagens ordning bør endres, og om det bør etableres en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter med en annen organisasjonsform og struktur. Arbeidsgruppen ledes av Utenriksdepartementet, og har medlemmer fra Bame-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Fomyings-, administrasjons- og kirke- og omsorgsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Arbeidsgruppen har innhentet synspunkter fra SMR-NI, fra ledelsen ved UiO, Sametinget, representant fra FNs høykommissær for menneskerettigheter og en rekke andre relevante instanser. Den har besøkt København og Helsinki for å innhente informasjon om den danske og finske modellen. Gruppen har også holdt et åpent møte med representanter fra det sivile samfunn. Frivillige organisasjoner og andre aktører har også blitt oppfordret til å komme med skriftlige innspill til arbeidsgruppen.

Jeg kan bekrefte at regjeringen prioriterer arbeidet høyt. Arbeidsgruppen har nå avsluttet sitt arbeid. Rapporten vil bli sendt ut på alminnelig høring. Finansiering må avklares som en del av diskusjonen rundt NI.

